

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਪੀਸੀ ਜੈਨ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਡੀਕੇ ਮਹਾਜਨ ਪੀਸੀ ਪੀਡਿਤ ਅਤੇ ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1971 ਦਾ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 25-ਈ

1971 ਦਾ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 26-ਈ

ਵਿੱਚ

1971 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ.

3 ਨਵੰਬਰ 1971

ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਕਟ (1951 ਦਾ XLII)- ਧਾਰਾ 81, 82, 86, 87 ਅਤੇ 99— ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ—ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ— ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼—ਅਜਿਹੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ—ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ—ਸੈਕਸ਼ਨ 99— ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ—ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ—ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ—ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ— ਸੈਕਸ਼ਨ— ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ— ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ— ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ, ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਜੇ., ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਕੰਟਰਾ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੁਰਸ਼। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਅਤੇ 82! ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਰਵਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 87(1) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਹੈ

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ। ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜਨਜ਼ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਰਿਟਾਰਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ। (ਪਾਰਾ 14, 16, 17 ਅਤੇ 19)

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੇਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਉਸਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਨਿੰਦਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣ ਜਾਣ। ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ 99 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। (ਪਾਰਾ 18)

ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਕੰਟਰਾ.) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਅਤੇ 'ਉਚਿਤ' ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ 'ਉਚਿਤ' ਹਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ। 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ' ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰਡਰ 1 ਦੇ ਨਿਯਮ 10 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਜ਼ਾਬਤਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਵਿੱਚ 'ਪਾਰਟੀਜ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੈਕਟਿਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ। (ਪਾਰਾ 35 ਅਤੇ 37)

(ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਕੰਟਰਾ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਧਾਰਾ 98 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 99 ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। (ਪੰ: 4ਪ)।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ: -

- (i) ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;
- (ii) ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ;
- (iii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਪੰ: 5੦)।

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖਿਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਸਵੈ-ਨਿਰਮਿਤ ਕੋਡ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖੇਤਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਵਰਗੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਧਾਰਾ 82) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ [ਸੈਕਸ਼ਨ 86(4) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 116] ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਟੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ 81 ਅਤੇ 108)।

(ਪ੍ਰਤੀ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੰ: 114)।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ, - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ 20 ਅਗਸਤ, 1971 ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐੱਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 3 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

CM 25-E/1971— ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 87 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਧਾਰਾ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜਾ ਘਸੀਟਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

CM 26- M.]26-E/1971.— ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਪੂਨੀ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਵਿਰੋਜਪੁਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਲੋਕ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਅਤੇ ਰੀਪਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਸੈਕਸ਼ਨ ਆਈ.ਸੀ. 82 ਅਤੇ 87e ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 9 ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜਾ ਘਸੀਟਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਐੱਸ. ਈਥੀ, ਐੱਸ.ਏਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੀ.ਆਰ., ਐੱਮ. ਅਜੀਤੀਆ, ਆਰ.ਅਜੇਸ਼ ਜੀ. ਹਾਉਧਰੀ ਅਤੇ ਸਤਿਆ ਭੂਸ਼ਣ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਨ।

ਰੈਫਰਿੰਗ ਆਰਡਰ

ਡੀ ਕੇ ਐਮ ਅਹਾਜਨ, ਜੇ.-ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 1, ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਰਨੁਮਾਨ ਦਾਸ, ਠੰਡੂਰਾਮ, ਭੂਨਗਰ, ਪਿਰਥਲੀਰਾਜ, ਜੇ, ਭਾਗਰਾਵਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਰਾਜ ਹਨ, ਜੋ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਪੂਨੀਆਂ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ, ਡਿਪਟੀ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜੋ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜਵਾਬ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ.ਪੂਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ 'ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 25-ਈ ਅਤੇ 26-ਈ 1971 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(2) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਜ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

- (1) ਕਿ ਦੀਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (2) ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।
- (3) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।
- (4) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9, ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਪੂਨੀ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਲਈ ਖਰਾਬ ਹੈ।

(3) ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਬਹਿਸ 8 ਅਤੇ 9, ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਪੂਨੀ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਈਥਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ (1) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਕੀ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ। *ਗਿਡਵਾਨੀ ਚੋਇਬਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਅਗਨੀ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਚੂਹੜਮਲ (1)*, *ਦਵਿਜੇਂਦਰ ਲਾਲ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਨਾਰ (2)*, *ਐਚਆਰ ਗੋਖਲੇ ਬਨਾਮ ਭਰੂਚਾ ਨੋਸ਼ੀਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*

(1) 1 ELR 194.

(2) ਏਆਈਆਰ 1963 ਕੈਲ. 218.

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, *ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਸੀ. ਬਰੂਆ*, (5) ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੋਣ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ (6) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(4) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੌਥੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਜ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਡੀ ਕੇ ਐਮ ਅਹਾਜ਼ਨ, ਜੇ.- (6) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਨਰੂਲਾ, ਜੋਜੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੰਡਿਤ ਜੇ. ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਰੂਲਾ ਜੇ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

(7) ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ :-

- (1) ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੋਣ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤੀ

- (3) ਏਆਈਆਰ 1969 ਬੰਬ 177
- (4) ਏਆਈਆਰ 1969 ਮੈਡ. 116.
- (5) ਏਆਈਆਰ 1958 ਅਸਮ 17=13 ਈਐਲਆਰ 285।
- (6) ਏਆਈਆਰ 1964, ਐਸਸੀ 1249। "

ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(9) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਪਟਾਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ :-

- (1) "ਆਮ ਨਿਯਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।" [ਦੇਖੋ *ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ* (7)]।
- (2) "ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਮਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਨਾ ਜਾਣ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੋਧੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" [ਦੇਖੋ *ਜਗਨ ਨਾਥ ਦਾ ਕੇਸ* (7), ਸੁਪ੍ਰਾ],
- (3) "ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਦੇਖੋ ਕੇ.ਵੀ. ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਐਨ. ਰੇਡੀ (8)]।
- (4) "ਜਨ ਹਿੱਤ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। [ਦੇਖੋ *ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਸਿੰਘ* (9), ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਾਨੂੰਨ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86(7)]।

(7) ਏਆਈਆਰ 1954, ਐਸਸੀ 210.

(8) ਏਆਈਆਰ 1969, ਐਸਸੀ 872।

(9) ਏਆਈਆਰ 1957, ਐਸਸੀ 444.

- (5) "ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 90(2) [ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 87(1)] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਦਾ ਅਸਲ ਦਾਇਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਵੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਮਾ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ -ਵਸਤੂ ਇੱਕੋ ਨਹੀਂ ਹੈ।, ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ।

(10) ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਇੱਕ ਐਕਲੋਸਰਰੈਕਸਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: -

- (a) ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਫੋਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਸੈਕਸ਼ਨ 80-ਏ) ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣ, ਜਿਸ ਲਈ ਚੋਣ tions ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ [ਸੈਕਸ਼ਨ 79(e)] ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

- (b) ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਗ VI ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ" ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: -

"ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।"

- (c) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 100 ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।
- (d) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- (e) ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"82. ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ-

“(a) ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

- (f) ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"83. (1) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ-

(a) ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ 1908 (1908 ਦਾ 5):

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

(d) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

- (g) ਸੈਕਸ਼ਨ 84 ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"84. ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਆਏ

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(h) ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

(1) . (1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 81 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਵਿਆਖਿਆ। -ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 98 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ () ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2) ਦੀ ਧਾਰਾ 80-ਏ.

(3) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜੱਜ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ।

ਵਿਆਖਿਆ -ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

(5) ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਲਾਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

- (6) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਹੈ, ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ- ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਲਈ।
- (7) ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- (1) ਸੈਕਸ਼ਨ 87 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

"87. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ PPLY * ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- (j) ਸੈਕਸ਼ਨ 98 ਅਤੇ 99 ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"98। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ -

- (a) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ
- (b) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

99. (1) ਧਾਰਾ 98 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ-

- (a) ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ-

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

- (i) ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ; ਅਤੇ
- (ii) ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ; ਅਤੇ
- (b) ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ-
- (a) ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ
- (b) ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਜ਼ਿਰਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
- (2) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਵਿੱਚ, 'ਏਜੰਟ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਵਿੱਚ ਹੈ।"
- (k) ਸੈਕਸ਼ਨ 109, 110, 112 ਅਤੇ 116 ਸਮੇਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 86(4) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ- ਸੈਕਸ਼ਨ 86(4) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ: -
- 109) (1) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ , ਉਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- 110)(1) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 2)) ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3)) ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

(a) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ;

(b) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(c) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਖੁਦ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪਾਰਟੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜੋ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ।

112)(1) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ।

2)) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

3)) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

116) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

(11) ਇਕੋ ਇਕ! ਹੋਰ ਆਰ. ਧਾਰਾ 123 ਹੈ, ਜਿਸਦਾ Ithe1੯੫੭ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ

ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“123. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: -

(1) 'ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ' ਭਾਵ, -

(A) ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲਈ ਉਸਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ, ਜਿਸਨੂੰ, ਵਸਤੂ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ-

ਐਫ਼.) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ-

(i) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਡਾ: ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ; ਜਾਂ

(ii) ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੋਟਰ।

(B) ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ-

(a) ਡਰਾਇੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।

ਵਿਆਖਿਆ। - ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਮੁਫ਼ਤ ਫਿਕਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 78 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਚੋਣ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(12) ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐੱਸ. ਪੂਨੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9, ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਂ.

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਰੰਤ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੱਜਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ

ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਡ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਕੌਣ ਹਨ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਜਾਂ ਬਦਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਬੱਦਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(14) ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਚੈਪਟਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 81 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ, ਧਾਰਾ 82 ਮਰਲੇ ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਣ। ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ: "ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ"; ਜਾਂ "ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ, ਚੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ"। ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸ਼। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਧਾਰਾ 99 ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਧਾਰਾ 81 ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 81 ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸ਼ਬਦ "ਇਲੈਕਟਰ" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੋਟਰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਕੋਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਅਤੇ 82 ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 86(4) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 82 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: “ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ” ਅਤੇ “ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ”। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ “ਪਾਰਟੀ” ਅਤੇ “ਵਿਅਕਤੀ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਟਰ-ਟਾਈਟ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ “ਉਮੀਦਵਾਰ” ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ. ਸੈਕਸ਼ਨ 83(1)(b) ਵਿੱਚ, ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ” ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 86(4) ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ, “ਉਮੀਦਵਾਰ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ”, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, “ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ”। 99 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। “ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101 ਉਹ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 100, 101 ਜਾਂ 99 ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਦਰਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

(15) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 125 ਤੋਂ 136 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਣਾਵੀ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣਾ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੋਣ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 99, 100 ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ।

(16) ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। . ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਧਾਰਾ 99 ਦਾ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਗਿਣਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਫਸਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 86(7) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(17) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਖੁੱਲੀ ਹੈ , ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਦੋ ਰਾਹਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ 99 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 123 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਲਓ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 123 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਾਇਨੋ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਖਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(18) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ. ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਨਿੱਦਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ। [ਦੇਖੋ *ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ ਬਨਾਮ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ*, (10)]।

(19) ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਅਸਲ ਆਯਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਚੋਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੈੱਟ-ਅਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਦਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 87(1) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 82, 86(4), 110, 112 ਅਤੇ 116 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਧਿਰਾਂ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ

ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(20) ਕੇ.ਵੀ.ਜੇ. ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। *ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੀਐਨ ਰੈਡੀ*, (8)। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ '86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜੋੜ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਅਮਜਦ ਏਯੂ ਬਨਾਮ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਆ* (5) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੈ।

(21) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਟ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਵਿੱਚ

(10) ਏਆਈਆਰ 1959 ਪੀ.ਬੀ. 309.

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਡ ਵਾਈ* (6) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ: -

"ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ 11, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ" ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਲਝਾ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਹੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(22) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਜੀ.ਸੀ. *ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਏ.ਟੀ. ਚੂਹੜਮਲ* (1) ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ *ਗਲਤ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ*, ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਦਵਿਜੇਦਰ ਲਾਈ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਨਰ* (2), *ਐਚਆਰ ਗੋਖਲੇ ਬਨਾਮ ਭਰੂਚਾ ਨੋਸ਼ੀਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* (3), ਅਤੇ *ਕੋਟੀ ਕੋਸਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਾ: ਸਤੋਸ਼ਾਮ* (4) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Mahajan, J.)

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਆਤਮਕੁਰ, ਬਨਾਮ ਜੀ.ਸੀ. ਕੋਡਈਆ (11) ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ।

(23) ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 99 ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ

(11) 22 ELR 45.

ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੀਸੀ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.

(24) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ, ਪਰ, ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

(25) ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਮਾਰਚ, 1971 ਵਿੱਚ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਕਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਭਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਸ.ਪੂਨੀ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(26) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਕਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 87 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 151, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਘਸੀਟਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(27) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਲੜਿਆ।

(28) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ:

"ਪਟੀਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਪੂਨੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾੜੀ ਹੈ।"

(29) ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਉਚਿਤ' ਧਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਸੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਨ।

(30) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰ' ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

(31) ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰ' ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਜਦ ਏਯੂ ਬਨਾਮ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ।

(32) ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ' ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(33) ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਬੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧੀਵਤ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਸਾਲ।

(34) ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 87 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 151, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 87 ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ-

82. "ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਖ—ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ—

(a) ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ; ਅਤੇ

(b) ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

"87. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ-

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। :

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਧਿਰ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਮਨੋ ਜਾਣਗੇ।"

(35) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਕਿ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕੱਲਾ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ' ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਧਾਰਾ 82 "ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ? ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਯਾਨੀ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ", ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: ssed (ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਦੁਆਰਾ) । ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਮੀਦਵਾਰ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ" ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਭਾਗ, ਹਾਲਾਂਕਿ , ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਅਤੇ 'ਉਚਿਤ' ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅੰਤਰ ਹੈ। 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ' ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇੱਕ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀ' ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ ਐਕਸ ਜੇਡੀਟ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਮੱਲਪਹਾਰ i ਬਨਾਮ ਵਧੀਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਲ ਬੋਰਡ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਜੇ)। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ', ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਡੀਲ-ਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ

(12) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963, SC 786.

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

(36) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ: 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਕ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰ' ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਐਰੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣਾ ਪਿਆ।

(37) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ 'ਉਚਿਤ' ਸਨ, 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ' ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 'ਸਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ।
ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(38) ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਿਆ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ । ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਰ ਪੇਂਜ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਡਰ I, ਨਿਯਮ 10 ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

" 10. (1) * * * * "

(2) ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ, ਬਾਹਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। "

(39) ਅਦਾਲਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ; (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ, ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਟਾ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ. ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 9 'ਤੇ ਕਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 8 ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ? ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਕਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰ' ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(40) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ

ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਸਨ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(41) ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਜੋ ਧਾਰਾ 82 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2), ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ।

(42) ਫਿਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(4) ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“86(4) ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਉੱਤੇ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 14 ਦਿਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(43) ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਧਾਰਾ 82 ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 86 (4) ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ

ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

(44) ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(4) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਰਡਰ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 86(4) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ 'ਸਹੀ ਧਿਰ' ਸੀ।

(45) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, *ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ ਅਤੇ ਹੋਰ* (6) ਅਤੇ *ਕੇ- ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੇਕਮ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* (8) 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।), ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(46) *ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ* (6) ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ;

ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ. ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਰਡਰ 11, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਆਰਡਰ 11 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਿਯਮ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 18'(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 11, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 100 (ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 1)(d)(iii), 101, 102 ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 93। ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਆਰਡਰ 11, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 94 ਅਤੇ 128(1) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਈ।

(47) ਉਪਰੋਕਤ 31 ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ, ਵਿਟ ਐੱਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਆਰਡਰ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੁੜੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ। ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕੀ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਹੀ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਰਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਹੈ; ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ, (6)।

(48) *K* ਵਿੱਚ ਕੇ. ਐ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਾ ਰਾਓ ਦੇ ਜੇ. ਕੇਸ, (8) ਈ ਵਨ; ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਡੀਕੈਂਡੀਡਾ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦਾ ਦਾਗ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ. ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87(1) ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ

ਪਟੀਸ਼ਨ. ਆਰਡਰ 6, ਨਿਯਮ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(5) ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋੜੀ ਗਈ ਧਿਰ ਦੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਧਾਰਾ 82 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

(49) ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(50) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੂਸਰਾ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੱਟੇ ਜਾਣ। ਤੀਜਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ" ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(51) ਇਸ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(52) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਰਾਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਬਿਨੋਦ ਕਾਨੂਗੋ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*, (13) :-

u ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ

(13) 9 ELR 294.

ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।"

(53) *Sreeniv* ਬਨਾਮ *ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ* (14) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 98 ਅਤੇ 99 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"98. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ- ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ-

- (a) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ
- (b) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ
- (c) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

99. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮ—(1) ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ-

- (a) ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ-
  - (i) ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਅਤੇ
  - (ii) ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ

Iqbal Singh v. iGurdas Singh Badal, etc. (Pandit, J.)

ਅਤੇ ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ; ਅਤੇ

(14) 11 ELR 278.

(b) ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ-

(a) ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ

(b) ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ 'ਏਜੰਟ' ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਵਿੱਚ ਹੈ।

(54) ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। -ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 99 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ? ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਾਇਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ।

I.L.R ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਜੇ

(1872)11

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(7) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ

ਜਾਣਗੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਾਏਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਪੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 8 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ / ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਨਾਲ, ਉਹ ਖੁਦ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਫਸਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੇਖ ਸਕੇ ਕਿ ਕੇਸ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 99 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ? ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਇਹ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੈਂਡਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਲੰਮਾ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(7) ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 82 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(7) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

(55) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ। ਇਸ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਰਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 99 ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਗਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

I:

I.L.R. Punjab and Haryana

(1972)1

ਮੌਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼।

(56) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ. ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮ ਦੇਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ "ਪਾਰਟੀ" ਅਤੇ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 86 (4) ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਾਰਾ 99 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਧਿਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(57) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਜੁਆਇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 86(4) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਆਈ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ - ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਧਿਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਪਾਰਟੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ "ਵਿਅਕਤੀਆਂ" ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ "ਪਾਰਟੀਆਂ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ" ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਦਾ ਸੰਕੋਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 123 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਵੀ "ਵਿਅਕਤੀ" ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ "ਪਾਰਟੀਆਂ" ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿੱਚ "ਪਾਰਟੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 83, ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਥਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣਗੇ। ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(58) ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 (1) (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਪਾਰਟੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ "ਵਿਅਕਤੀ" ਹੈ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*, (15) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨੋਟਿਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ

ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(59) ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਣਗਿਣਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(6) ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੇਗਾ।

ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਣਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਡ ਆਫ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਕੱਟਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋਵੇਗੀ।

(61) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ "ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ "ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10. ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

(62) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਰਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (9) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 90(2) [ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੀ ਗਈ 67(1)] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਦਾ ਅਸਲ ਦਾਇਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਵੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਮਾ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਇੱਕੋ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(63) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਇੱਕ "ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਚੋਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿਰਫ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ

'ਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ।

(64) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ।⁵⁹⁴

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 8 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 9 'ਤੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(65) ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਤੋਂ ਵਾਝਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਹੈ।

(66) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 82, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ - ਤਰਕ ਤੋਂ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵਨ ਜੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (7) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਧਾਰਾ 90(1) [ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 86 (4)] ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 119 (ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 118) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਆਦ. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 110, 115 ਅਤੇ 116 (ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 110, 112 ਅਤੇ 116) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 110 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਖੁਦ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 115 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 116 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ

ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 9, 10 ਅਤੇ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।"

(67) ਅਮੀਨ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਹੁਨਾ ਮਾਲ, (16) 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੋਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(1), ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰਜ਼ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ।

(68) ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 82 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(16) ਏਆਈਆਰ 1965, ਐਸਸੀ 1243 = 0 ਆਈ 965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 393,

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹਨ।

(69) ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 3 ਦੀ ਇੱਕ DiAisDivisioctcBench ± ਦਵਿਜੇਨ ਲਾਈ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਨਾਰ (2)।

“ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੋਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ "ਉਚਿਤ" ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਕੁਤਾਹੀ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਟੇ ਦੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ। ਸਿਸਟਮ. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਰੀ-ਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ "ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੇਰੀ" ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾ-ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁੜ-ਮੁੜਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਉਚਿਤ ਧਿਰ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 90 (ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 87) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ. ਸੈਕਸ਼ਨ 90 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਇਸ ਲਈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਸਹੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(70) ਉਪਰੋਕਤ ਕਲਕੱਤਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਐਚਆਰ ਗੋਖਲੇ ਬਨਾਮ ਭਰੂਚਾ ਨੌਸ਼ੀਰ ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(71) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇ.ਟੀ. ਕੋਸਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸਤੰਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ।

“ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 90 (ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 87) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਡਿਊਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ।

(72) ਗਿਡਵਾਨੀ ਚੋਇਥਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਅਗਨੀ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਚੂਹੜਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, n ਬੰਬ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 82, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਕਟ

ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 8 ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਗਏ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਤਾਹੁਰ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਹੁਮਾਯੂੰ ਰਜ਼ਾ, (17) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ।

(73) ਖਾਜ਼ੀ ਖਾਨਾਵਰ ਖਾਦਿਰਖਾਨ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਸਿਦਾਵਨਬੱਲੀ ਨਿਜਲਿੰਗੱਪਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (18) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੱਟਣ ਲਈ ਖੁਦ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(74) ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਕੁਝ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ 'ਕੈਨ ਡੀਡੇਟ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਜਾਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(2) ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ।

(17) ਸੋਨ ਅਤੇ ਪੋਦਾਰ 704.

(18) 1969 (1) SC ਰਿਪੋਰਟਾਂ 636,

ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਅਰਥ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਬਜ਼ਰਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

- (3) ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬਚੇ ਹੋਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 8, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 82 ਅਤੇ 99 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

(75) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਪੜਾਅ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ 'ਕੈਂਡੀ ਡੇਟ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਜਾਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(76) ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (10) ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ:-

“ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ . ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਆਸ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 99(1) (ਏ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸ਼ੋ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 98 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 98 ਅਤੇ 99 ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਾਲੇ-ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਲੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।”

(77) ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਪੜਾਅ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣਾ। ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜੋ ਮੈਂ *ਅਮਜਦ ਸਾਰੇ ਦੇ ਕੇਸ (5)* ਬਾਰੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(78) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ/ਕਿਵੇਂ ਵੀ, ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।

ਆਰ.ਐਸ.ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.

(79) ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਮਹਾਜਨ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 20 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(80) ਮੁੱਦੇ (i) ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (1951 ਦਾ 43) ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਤੇ 84 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ-

(i) ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ
ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; :

- (ii) ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ;
- (iii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। (7)

(81) ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ 1 ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਦੇ ਕਾਰਨ) ਇੱਕ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ" ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ "ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ" ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ (ਉਦਿਤ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਮਾਲਪਾਹਰੀਆ ਬਨਾਮ ਵਧੀਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਲ ਬੋਰਡ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (12) ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਹੀ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ। ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਂਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 116 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਛੇਟ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(82) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ 72 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ

327, 329, 245(1) ਅਤੇ 246(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ Ithe1 ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਮਨਾਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ "ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਏਸੀ: ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਐਕਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 79 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 122 ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਗ VI ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਐਕਟ. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਹਾਈ ਕੋਰਟ) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਫੋਰਮ ਧਾਰਾ 80-ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਧਾਰਾ 100 ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ" ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 84 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇ (i) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਜਾਂ 101 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ (ii) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੋਟਰ, ਜਾਂ (iii) ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਾਂ (iv) ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ (v) ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 87 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(83) ਧਾਰਾ 96 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 98 ਅਤੇ 99 ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 109 ਤੋਂ 111 ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 112 ਅਤੇ 116 ਛੋਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 116-ਏ ਅਤੇ 116-ਸੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਸਵੈ-ਨਿਰਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

(84) ਸੈਕਸ਼ਨ 87 ਜੋ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ) "ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਡ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਗ 5 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 4-GG ਦੇ ਨਿਯਮ 26(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"(a) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕੇਬਲ ਹੈ, ਇਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਲਈ।

(b) ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(c) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ' ' ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ' . ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਐਕਟ 1951 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ 1956 ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 27 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। 1956 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 82 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। 90, ਧਾਰਾ 82 ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ. ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ.

(85) ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(86) ਪਹਿਲੇ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ (ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਚੋਣਾਂ) ਐਕਟ, 1872 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3, *ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ*, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਰਸਨ ਜੋ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਆਦਿ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਕੈਨਵੱਸਰਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ II ਚੋਣ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬੋਰੇ ਜਾਂ ਵਾਰਡ ਲਈ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 12 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਆਮ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਆਦਿ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ। ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਧਾਰ 'ਤੇ. ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ, *ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ*, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਟੀਸ਼ਨਰ' ਅਤੇ 'ਜਵਾਬਦਾਤਾ' ਸ਼ਬਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) (3) ਅਤੇ (4) ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਕਿਸੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 21(2) ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ (ਜਦੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ), ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਐਕਟ, 1868 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਨਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ.

(87) ਯੇਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਲੀਚ ਅਤੇ ਹੋਰ '(19), ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਓਲਡਹੈਮ ਵਿਖੇ ਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। 'ਏ'

(1ft) (1874) LR 9 ਕਾਮਨ ਪਲੀਜ਼ 605.

ਬੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ, ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀ ਨੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਓਲਡਹੈਮ ਵਿਖੇ ਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਗਲਿਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ

ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1 (i) ਕੀ ਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਲਾਰਡ ਕੋਲਰਿਜ, ਸੀਜੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਿਰਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 13 ਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੀ, ਇਸਲਈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(5) ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਨਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰੈਟ, ਜੇ., ਇਸ ਸ਼ਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਬੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। , ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗਰੇਵ, ਜੇ., ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਮੈਂ ਓਲਡਹੈਮ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। . ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯੇਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। (19), ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਲਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਲੀਚ (^{ਜੋ} ਦੁਆਰਾ 'ਬੀ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ" ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਮ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਬੀ' ਸ਼ਬਦ "ਪੀਅਰਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਈ ਕਿ 'ਬੀ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

(88) ਦੂਸਰਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸ — *ਲਵਰਿੰਗ ਬਨਾਮ ਡਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* (20) ਅਜੇ ਵੀ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਉਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ (ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬੈਰੀਸਟਰ ਸੀ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਸਨ ਅਤੇ ਵਾਕਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮੇਡਨਹੈੱਡ ਦੇ ਬੋਰੋ ਲਈ ਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਲਟਨ ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੋਲਟਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਉਮੀਦਵਾਰ" ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡਾਸਨ, ਵਾਕਰ ਅਤੇ ਪੋਲਟਨ ਨੇ ਬਰਗੇਸ ਨੂੰ ਕੈਨਵੈਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਡਾਸਨ ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਵਾਕਰ ਅਤੇ ਪੋਲਟਨ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਪੋਲਟਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਪੋਲਟਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗਤਾਂ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਪੋਲਟਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਖਰਚਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਲਾਗਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਆਖਰਕਾਰ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਾਮਨ ਪਲੇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਲਾਰਡ ਕੋਲਰਿਜ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਲਟਨ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਈਇਟਸ ਬਨਾਮ ਲੀਚ (19) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ

(20) (187 (1875)I LR) 711 ਲਾਅ ਜਰਨਲ ਰਿਪੋਰਟਸ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਾਮਨ ਪਲੇਸ 321।

ਪੋਲਟਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰੈਟ ਜੇ., ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਲਰਿਜ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ, ਪੋਲਟਨ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ "ਪੋਲਟਨ ਦਾ ਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।" ਗਰੇਵ ਅਤੇ ਲਿੰਡਲੇ, ਜੇਜੇ, ਉਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੋਲਟਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। *ਲਵਰਿੰਗ ਦਾ ਕੇਸ* (20) (ਸੁਪਰਾ) ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ

ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। , ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਕੱਟੇ।

(89) GINLU ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, (1) ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਸੇਠੀ ਨੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 8 ਅਤੇ 9 (ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ) ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ 1 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ -

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਗਏ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਏ. ਸਹੀ ਪਾਰਟੀ. ਸ੍ਰੀ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਤਾਹੁਰ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਹੁਮਾਯੂੰ ਰਜ਼ਾ (17) ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8 ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ।"

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (i) ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ (ii) ਭਾਵੇਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

(90) *ਸੀਤਾਰਾਮ ਹੀਰਾਚੰਦ ਬਿਰਲਾ ਬਨਾਮ ਯੋਗਰਾਜਸਿੰਗ ਸ਼ੰਕਰਸਿੰਘ ਪਰਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (21) ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ (ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜੋ ਅਸਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਉਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ ਅਤੇ ਜੋ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਜੋੜਨ ਕਰਕੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 90 (2) (ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 87 (1) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 1951 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ - ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 82 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਜੋ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। *ਸੀਤਾਰਾਮ ਹੀਰਾਚੰਦ ਬਿਰਲਾ ਦਾ ਕੇਸ* (21) (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਸੀਤਾਰਾਮ ਹੀਰਾਚੰਦ ਬਿਰਲਾ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(21) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953, ਬੋਮ. 283. 'f-^n' >

(22) ਸਿਵਿਲ ਪਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਹਿਤਾ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

(91) *ਫਾਈਜ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਬਿੰਦ ਕਾਨੂਗੋ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (13) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ

ਉਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਨਾਮ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 98 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। *ਰਾਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੋਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ*, (13) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ* ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ , ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, *ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (16) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 98 ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। . ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਸੀ।

(92) ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਦਰਾਸ • ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (14) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤਣਾਅ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ (ਏ) ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ; (ਬੀ) ਚੋਣਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (c) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਹਤ (ਬੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਰਾਹਤ (ਬੀ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਹਤ (ਅ) ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਸਾਰੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਸੰਭਵ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 80 ਜਾਂ 84 ਅਤੇ 98 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ (ਏ) ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਧਾਰਾ 99(1) (ਏ) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਫਰਜ਼ ਵੱਲ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ।

(93) ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਸ ਬੀ ਅਦਿਤਯਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ

ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (22) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਦਿਤਯਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਨੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨੌਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਗਨਾਥਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਥੂ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਥੂ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5,000 ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਅਦਿਤਯਨ) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਦਿਤਯਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ 10,000. ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਘਨਾਥਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸਨ। ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਫਿਰ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਜਗੋਪਾਲਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਜੱਜ, ਅਤੇ ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਅਯੰਗਰ, ਜੇ., ਮਿਤੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1957 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ “ਕੋਈ ਵੀ-ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਹਨ

(22) ਏਆਈਆਰ 1958 ਸੇਡ. 171=13 ELR 246.

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ "ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਾਰਯੋਗ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। . ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(1)(ਏ) ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 123 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਕਸਾਹਟ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 123, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਲਝੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਅਦਿਤਯਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ: -

“ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 (ਐਲ) (ਏ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਸਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ *ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ (7)*, (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1956 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧ ਨੇ *ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ (7)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀ

ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ

ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ (ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਵੀ) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 90(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। *ਆਦਿਤਿਆਨ ਦੇ ਕੇਸ (22)* ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਬੀ. *ਅਦਿਤਯਨ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (23)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਏ ਕੇ ਸਰਕਾਰ, ਜੇ., ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਧਾਰਾ 123 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਹ ਧਾਰਾ 99 ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 123 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਅਭਿਆਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਥੂ ਅਤੇ ਮੇਗਨਾਥਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਆਦਿਤਯਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(94) 14 ELR 394.

ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਕੇਸ ਸਾਰੇ ਚੌਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ *ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5)* ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੂਲ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ ਹੈ 8 ਅਤੇ 9। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਆ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਬਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ

(26) 1959 S.C.R. 583.

226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ "ਉਮੀਦਵਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਵਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 8 (ਨਿਯਮ 10 ਲਈ ਗਲਤ ਛਾਪ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਧਾਰਾ 82, 98 ਅਤੇ 99 ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ, ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਜੂ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੋਚੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(95) ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (10) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਫਾਲਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੁਆ, ਜੇ. ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੰਖੇਪ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99 ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੋ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ *ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) (5) ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। *ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਦੇ ਕੇਸ* (5) ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ., ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 98 ਅਤੇ 99 ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 99

ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(96) The:t nextX)ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ 2 ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਜਿੱਠਣ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨੇਲੋਰ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਐਟਮਾਫਕਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਸੀ. ਕੋਡਈਆ (11) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਚੋਣ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ, ਨੇਲੋਰ, ਸਬੰਧਤ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਧਿਰ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: -

“ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ) ਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਓਪੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 (99 ਲਈ ਗਲਤ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੀਸਰੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ) ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਅਮਜ਼ਦ ਅਲੀ ਦੇ ਕੇਸ (5), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਐਸ.ਬੀ. ਆਇਤਿਅਨ ਦੇ ਕੇਸ (23) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।). ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(97) ਫਿਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਵਿਜੋਦਰ ਲਾਲ ਸੇਠ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਨਾਰ (2) ਵਿਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀਜ਼ ਲਾਅਜ਼ (ਦੂਜਾ

ਐਡੀਸ਼ਨ) ਦੇ ਖੰਡ XII ਦੇ ਪੈਰਾ 782 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਥੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ. ਸੇਨ ਦੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੋਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ *ਨੂਰ ਵਿੱਚ ਜੇ.*

ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਐਮ. ਸੁਲੇਮਾਨ, (24), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (31 ਅਤੇ 32 ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਚੈਪਟਰ 125) ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ *com* ਕਿਸੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਂਡੈਂਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੰਗਲਿਸ਼ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (45 ਅਤੇ 46 ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਚੈਪਟਰ 50) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਨ, ਜੇ. ਦੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ [ਉੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 88, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੇਨ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਥਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੇਨ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਲਕੱਤਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਭਾਵ, ਕਲਕੱਤਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜੋ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਫਲ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ *ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨੇਲੋਰ, ਨੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ 'ਅਧਿਕਾਰੀ, ਏਟੀਐਮਡੀਕੋਡਬਲਯੂ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਸੀ. ਕੋਡਈਆ (11) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀਵਾਨਚੰਦ ਮਹਾਜਨ (25) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਸਾਈਮੰਡਸ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲੀਅਮ 14, ਪੰਨਾ 255 'ਤੇ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ 456) ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। . ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸੀ*

(24) 49 ਕੈਲ. ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਨੋਟਸ 10.

(25) ਏਆਈਆਰ 1959, ਐਮਪੀ 58=15 ਈਐਲਆਰ 219।

ਕਿ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ

(26) 1959 S.C.R. 583.

ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੋਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅਜੀਬ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਦੀ ਸਪੈਲਿੰਗ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ, ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੁੱਛੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਰਟ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਜਵਾਬ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। *ਰਿਟਰਨ ਐਂਡ ਅਫਸਰ ਆਤਮਕਰ (11)* ਦੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇਲੋਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ *ਐਸ.ਬੀ. ਅਦਿਤਯਨ ਦੇ ਕੇਸ (23)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ , ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ। *ਆਦਿਤਿਆਨ ਦੇ ਕੇਸ (23)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। *ਗਿਦਵਾਨੀ ਚੌਏਥਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਅਗਨੀ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਚੂਹੜਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)* ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬੰਬੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। *ਗਿਦਵਾਨੀ ਚੌਏਥਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਅਗਨੀ*

ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਚੂਹੜਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧੁਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੌਧਿਕ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਤਰਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਇਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ (ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ) ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ।

(98) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਮੀਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹੁਨਾ ਮੱਲ (16) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10(2) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੇਸ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(99) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੇ.ਟੀ. ਕੋਸਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਇਰ ਵਿਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤੋਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 82 ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਧਾਰਾ 99

ਐਕਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾੜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੋਣ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਸਾਇਮੰਡਸ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਤੀਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਖੰਡ 14, ਪੈਰਾ 446) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ :-

“ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਜਿੱਥੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਏਲ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ

ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵੈਕਟਾਰੀ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਕੇ.ਟੀ. ਕੋਸਲਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (4) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਰਾਏ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੇ।" ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ, (ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ) ਅਤੇ ਗਿਡਵਾਨੀ ਚੋਇਬਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ। ਦਵਿਜੋਦਰ ਲਾਲ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਕੇਸ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਦੁਰਾਚਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਧਿਰ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ^{ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ} ਐਚ.ਆਰ. ਗੋਖਲੇ ਬਨਾਮ ਭਰੂਚਾ ਨੋਸ਼ੀਰ ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ, (3), ਕਿ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਹੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 20) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਆਰਡਰ 11 ਦੇ ਨਿਯਮ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 93 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਆਇਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਜੱਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ "ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਆਰਡਰ 11 ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸਿਰਫ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰੀਖਣ "ਅਜਿਹਾ-ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਾਸਿੰਗ ਨਿਰੀਖਣ" ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਐਚ.ਆਰ. ਗੋਖਲੇ ਦੇ ਕੇਸ (3) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

(100) ਕੇ . ਵੈਕਟੋਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੇਕਮ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (8), (ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 8 ਅਤੇ 9) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ

ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 87 ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

"ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖੇਪ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਕਾਮਰਾਜਾ ਨਾਦਰ ਬਨਾਮ ਕੁੰਜੂ ਥੇਵਰ (26) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਜੋੜੀ ਗਈ ਧਿਰ ਦੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਧਾਰਾ 82 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

(101) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜੋ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਛੱਡੋ, ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਲੋਕ ਫਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਧਾਰਾ 116 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿਟਰ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ^ »« ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (4) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਆਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ "f" ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ! ਸਭ ਕੁਝ ਐਕਟ (ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ >^^^ ਕੋਡ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। prinaples 0 ਭਾਰਤੀ ਨਕਲ ਵਰਗੇ ਆਮ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ

ਐਕਟ. ਕੇ. ਵੈਕਟੋਰਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, (8) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਏਜੰਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਜ਼ੀ ਖਾਨਵਰ ਖਾਦਿਰਖਾਨ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਸਿੱਦਾਵਨਬੱਲੀ ਨਿਜਲਿਗੱਪਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (18) ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸਹੀ ਧਿਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ।

(102) ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਫੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (27) ਨੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਦੇ ਕੇਸ (27), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੇ.ਐਨ. ਭੱਟ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਤ ਦੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਚੋਣ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਫੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੀ.ਆਰ. ਮੰਟੂ ਨੇ ਐਸ. ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

(26) ਏਆਈਆਰ 1968 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 18.

ਕੇਸ. ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੀਆਰ ਮੰਟੂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹਿਸ ਲਈ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (27) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਭਿਆਸ (ਜੋ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਦੇ ਕੇਸ (27) ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ

ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀ (ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ) ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਖਦਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ. ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ *ਜੀ.ਆਰ.ਮੰਟੂ ਬਨਾਮ ਐਸ ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ* ਬੇਰੇਕ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਣ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਨੁਕਤੇ। 'ਬਿਨੈਕਾਰ ਐਸ. ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(103) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ।

(104) ਉੱਪਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ: -

- (i) ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 80/84 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ;
- (ii) ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- (iii) ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ *ਮਾਲਾ-ਮਾਫੀ* ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ; ਅਰਥਾਤ,
  - (a) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਭਿਆਸ ਜਿਸਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

- (b) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (c) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ
- (d) ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

(106) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

- (a) ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਮਿਤ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;
- (b) ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜੋੜ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (c) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਭਿਆਸ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਰਗੇ ਭਾਰਤੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;
- (d) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (e) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ 'ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)' ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਟਾ।

(107) ਮੇਰੇ ■ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, *ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ (6)*, *ਕੇ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (8)*, ਅਤੇ *ਐਸ.ਬੀ. ਅਦਿਤਯਨ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ **ਲਾਰਡ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੰਮ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।** ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੋਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਬੰਬੇ, ਨੇ ਗਿਦ ! ਵਾਣੀ ਚੋਬਰਾਮ ਪਰਤਾਬਰਾਏ ਬਨਾਮ ਅਗਨੀ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਜੂਹੜਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), *ਕੇ.ਟੀ. ਕੋਸਡਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸੰਤੋਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4)* ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ, *ਐੱਚ.ਆਰ. ਗੋਖਲੇ*

ਬਨਾਮ *ਭਰੂਚਾ ਨੌਸ਼ੀਰ ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ* (3), ਅਤੇ *ਦਵਿਜੋਦਰ ਲਾਲ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਨਾਰ* (2) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਐਸ. ਬੀ. ਅਦਿਤਯਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (22) ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ। ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਅਮਜਦ ਏਯੂ ਬਨਾਮ ਬੀ ਸੀ ਬਰੂਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ* (5), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨੇਲੋਰ ਦੁਆਰਾ *ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਆਤਮਕੁਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਸੀ ਕੋਂਡਈਆ* (11), ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ 1964 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ।

(108) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖੇਤਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵਰਗੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਦੁਆਰਾ *ਵਿਦਿਆਨਾਦਯਨ ਬਨਾਮ ਸੀਤਾਰਾਮਯਨ*, (28) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਵਾਰੀ, ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਵਾਲ।" ਇਹ ਫੈਸਲਾ 1877 ਦੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪੀਟੀਸੀਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1908 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉਲਝਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ¹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ, ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। s. 86 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ

ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧਿਰ (ਧਾਰਾ 82) ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ [ਸੈਕਸ਼ਨ .86 (4) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 116] ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੇ

(109) ਦੂਜਾ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀ ਕੌਣ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 87 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਦੀ ਮੰਗ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਸੁਪਰਾ)। 4mm ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (16), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਛਤਾ।

(110) ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਟੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਦਾ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਮੀਨ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਹੁਨਾ ਮਾਈ (16) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ (ਪੰਨਾ 402 'ਤੇ) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 81 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ "ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜੁਆਇਨਰ (ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 ਅਤੇ 82' ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ"।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਟੋ ਐਟ ਅਲ ਬਨਾਮ ਵਾਕਰ ਕਾਉਂਟੀ (29) ਵਿੱਚ ਅਲਾਬਾਮਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(III) ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਹਤ ਜਿਸਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ

ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਭੁਲੇਖਾ ਉਦੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਬਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 80 ਅਤੇ 84 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹੀਏ ਤਾਂ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 99(1) (ਏ) (i) ਅਤੇ (ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 98 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਤੇ 84 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਹੈ

(29) 64 ਦੱਖਣੀ ਰਿਪੋਰਟਰ (ਅਲਾ ਬਾਮਾ) 313.

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 80 ਅਤੇ 84 ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿੱਥੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਵੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(112) ਚੌਥਾ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ "ਅਧੀਨ" ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੈਨਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। "ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ *ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (9) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। :-

- (a) ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (b) ਕਿ ਕੋਡ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 372 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਅਰਥ *ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* (ਪੀ) *ਲਿਮਿਟਡ* ਬਨਾਮ *ਸਕੱਤਰ, ਮਾਲ ਬੋਰਡ, ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। (30)। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ 'ਦੇ ਅਧੀਨ' ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ - ਉਪਜ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 82 ਅਤੇ 86(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੈਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ *ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ*। ਕੋਡ ਵਿਚਲੇ ਆਮ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

- (a) ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਸੰਗਤ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ; ਅਤੇ
- (b) ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਕਿ ਚੌੜਾ ਜਾਂ ਤੰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 26 (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। *ਜਗਨਨਾਥ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (7)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਐਨ.ਵੀ.ਐਲ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕੋਠਾ ਰਘੁਰਾਮਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (31)* ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ 'ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਘੱਟ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 86(4) ਅਤੇ 116 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਹਿਪਲ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। *maxim-expressio unius exclusio alterius* — ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ Adt ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10(2) ਵਿੱਚ 'ਵਿਸ਼ੇ' 'ਤੇ ਆਮ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਵਾਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਅਨੁਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ (ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲੀਅਮ 26, ਪੰਨਾ 154, ਪੈਰਾ 334 ਵਿੱਚ) ਇਹ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ

ਹਨ।"

ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਾਮਨ ਪਲੀਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(113) ਛੇਵਾਂ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ "ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ 'ਤੇ।" ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਆਇਤਯਨ ਦੇ ਕੇਸ (22)* ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਸੁਪਰਾ)।

(114) ਕੇ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (8), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ।

ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ" ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਇੱਕ ਦੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਧਲ।

(115) ਅੱਠਵਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ (6), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਏ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਰੀਖਣ ਪਾਸ ਕਰਨਾ " (ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ)। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ "ਏ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ "ਇਹ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇਗਾ- "ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(116) ਨੌਵਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(4) ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ੀਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ ਆਈਲ ਨਿਯਮ 10 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਐਕਟ।

(117) ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ. ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਸੇਠੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ! ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਜਿਸਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਗੈਰ-ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਨਸਲ ਦੀ ਅਪੀਲ) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(118) Elev ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 99 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 (ਬੀ) ਜੋ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਸਿਰਫ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਗੈਰ-ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ* ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ! ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ "ਉਮੀਦਵਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(119) ਬਾਰੂਵੀਂ ਗੱਲ, ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਭੁਲੇਖਾ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1949 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 86 (4) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਵਰਿੰਗ ਬਨਾਮ ਡਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (20) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਾਮਨ ਪਲੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਦਲੀਲ ਜੋ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇੱਕ ਦੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਧਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(120) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 8 ਅਤੇ 9 ਇਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ

Iqbal Singh v. Gurdas Singh Badal, etc. (Narula, J.)

ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਦਿ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

i

ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ।

(121) ਉੱਤਰਦਾਤਾ 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਨੋਟਿਸ, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(122) ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

4512 ILR—ਸਰਕਾਰ ਪੈਸ, ਸੀਐਚਡੀ"

63
6